

ES SAIG

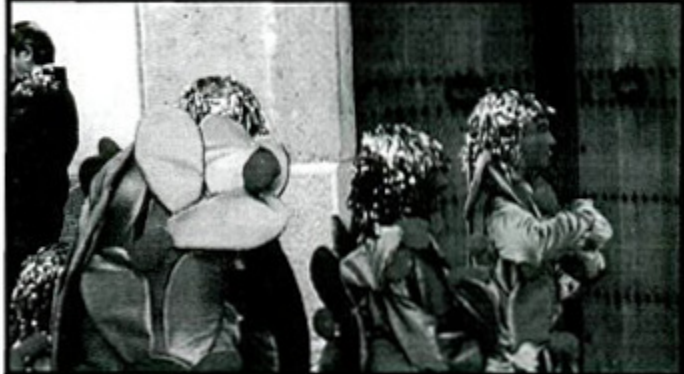
ALGAIDA - NÚM. 195 - MARÇ DE 1997

sa rua

97

EDITORIAL

LA REFORMA DE LA PLAÇA (II)

El mes passat comentàvem uns quants detalls de la reforma que s'està fent a Sa Plaça. Avui voldríem acabar el nostre comentari amb unes reflexions referides a l'impacte que aquesta reforma suposarà -suposa a hores d'ara- sobre el trànsit per aquesta zona central del poble.

Ja hem parlat en altres ocasions dels problemes de la circulació a Algaida, sobretot arran dels canvis de sentit que l'Ajuntament introdueix fa uns mesos en determinats carrers. Dèiem llavors que el nostre poble mai no va ser planejat pensant en la quantitat de cotxes que ara patim i que no pot haver-hi solucions definitives i satisfactòries per a tothom. És correcte que es facin provatures sempre que es rectifiqui si es comprova que els resultats no resolen ni milloren la situació.

Sa Plaça ha estat sempre un punt conflictiu: és un lloc de pas obligat per anar d'una part a l'altra del poble; sempre ha estat així i més encara després que els carrers Unió i Amargura són de direcció única. Per això el problema s'ha agreujat i amb les obres que s'hi fan no és exagerat parlar de caos. És cert que referir-se a les conseqüències de la remodelació quan encara no està acabada és arriscat, però ens arriscarem a parlar-ne amb totes les reserves.

D'una banda tenim el carrer de Sant Joan que sempre ha estat un cul-de-sac. El que passa és que ara encara ho és més i si un vehicle gros (autocar, camió) s'ha d'esperar pels cotxes que baixen no té possibilitats d'enretirar-se per deixar-los passar; abans, si no hi havia molts de cotxes mal aparcats, podia fer-ho; ara no pot, ni que els cotxes estiguin com pertoca.

Després tenim el punt de davant Can Sant: cotxes que pugen i baixen per la travessia, per la carretera, els que entren a Plaça des del carrer dels Cavallers, els que s'incorporen des de Pare Pou, els que giren per anar cap a l'Ajuntament i, per acabar-ho d'arreglar, els que procedents del carrer del Bisbe han de sortir forçosament per aquest lloc. Sembla clar que haurem de reciclar els nostres municipals per dirigir la circulació en aquest indret. L'empitjorament circulatori en aquest punt es deu a la peatonització (o semipeatonització) del tros de davant Can Caragol, els avantatges de la qual voldríem que qualcú ens les explicàs.

En fi, mala peça tenim al teler. Solucions? Per exemple, fer una via de circumval·lació que descongestioni Sa Plaça, però aquesta no és obra que es faci en dos dies. D'altra banda es fa necessari imposar un rigor severíssim en la circulació i aparcaments; això darrer significa multes i, a més, multes que es cobrin, que no se'n perdoni ni una. Si no és així, és fer el ridícul.

LA NOSTRA PORTADA. Ara que estam en plena Quaresma, és bo recordar com ens divertíem els Darrers Dies. Per això vos oferim unes instantànies de Sa Rua, de l'animació que la presidí i de la fantasia dels participants.

Bolletí de l'Obra Cultural d'Algaida

Revista mensual. D.L.P.M. 495/80

Domicili: Rei, 1. Algaida.

Tf: 66 50 42 / 27 25 76

Fax 66 56 79

Imprimeix: Tirrena, SA. Manacor

Tf 55 52 12

Dirigeix: Delfi Mulet

Administra: Directiva de l'Obra Cultural

Col·laboren: Victor Andreu, Biel Bibiloni, Jaume Falconer, Miquel Fiolet, Jaume Jaume, Catalina Martorell, Miquel Molleta, Antònia Ma. Mulet, Joan Mulet, Pere Mulet, Victor Mulet, Xesc Oliver, Biel Sastre, Miquel Serra, Joan Trobat, Guillem Vanrell, Agrupació Fotogràfica d'Algaida.

ES SAIG només es responsabilitza de l'Editorial.

calaix de sastre

CRÒNICA CARNAVALERA

Tradicionalment, febrer és el mes del carnaval. I hem d'admetre que els darrers anys s'ha produït, per moltes bandes, una revifalla de la festa, sobretot si aquesta és entesa com un espectacle. Les rues, d'aquí i d'allà, són un mostrari perfecte de les manyes que tenen moltes persones a l'hora de dissenyar els seus creatius vestits. Ara, particularment jo tenc una especial devoció per les disfresses amb sorpresa; per aquelles que obliguen l'espectador a fer l'esforç d'endevinar de què va vestit el disfressat. Més encara: m'agraden molt les vestimentes que participen del joc de la contradicció; semblen una cosa i, en realitat, en són una altra ben diferent.

En aquest sentit, si qualche mà benèvola m'hagués concedit el do de triar la millor disfressa de la rua d'enguany, el meu premi seria, sense dubte, per al piròman disfressat de bomber. Que deis què? Que no recordau ningú disfressat així? Si només som a les primeres setmanes de la Corema!

El seu encert - el de la Corema, no; el de la persona disfressada, vull dir - és doble. D'una banda, destacava per l'elevada dosi de confusió del vestit triat: a primer cop d'ull, de davant com si diguéssim, semblava un bomber d'aquells preparats per a apagar els incendis més ferotges; però si t'entretenies a mirar-lo amb més detall, tot d'una li descobries les faccions i les vestidures de piròman, és a dir, de persona amb tirada clara cap a la socarrimada.

Sentim dos trons; són dues bombetes, de les de jugar els al·lots per Sant Jaume, però aquestes tirades per qualcú que no ha comès altra falta que confessar en públic que els vespres té poca son i, per tant, escolta "Catalunya Ràdio"...I amb això, que ja tenim el piròman-bomber que ha trobat la seva excusa adient per desplegar tota la seva parafernàlia de camions-cisterna i mànegues... fins que veim, no sense una mica de sorpresa de la nostra part, que en surt... aigua? espuma miraculosa? No! Benzina, en surt benzina! I, mentre atona la foguera, ell insisteix que no li agrada gens haver d'apagar allò que els altres han encès. I també que l'emprenya molt, però molt, eh, haver d'encendre allò que altres han apagat. "Què dic, no, que ja m'he embullat". I és que la seva disfressa és tan perfectament confusa que fins i tot ell mateix ja no sap quina cara toca jugar, si la de piròman o la de bomber.

Es lleva una màscara i...apareix una altra màscara. Ara la de bomber i ara la de piròman, i viceversa. I tota aquesta escenificació envoltada d'una tramoia que no la desmereix, al contrari, la reforça. El carnaval ha assolit el seu màxim esplendor. Ha completat l'encert de què parlava més amunt.

Sort que el mes de febrer és el més curt de l'any, i ara ja toca parlar d'operacions bacines. O el que és el mateix, de l'intercanvi de favors entre poderosos i vassalls. Però aquesta és ja tota una altra història, o no?

En Calaix i Desastre

M'HAN DIT QUE DIUEN

Ara que s'han acabat els esclatasangs i picornells la gent que passa gust d'anar per foravila s'ha tirat a cercar espàrecs; i vos asseguro que en trobes de gent per foravila cercant espàrecs, i a lo millor altres coses (com és ara llenya per cremar a la seva foganya i curiosament sempre l'agafen tallada a mida per cremar). Un comentava que tal com van les coses i amb la quantitat de jubilats, aturats, baixes per malaltia... haurien de posar uns dies de "veda" tant pels esclatasangs com pels espàrecs, perquè quan la gent que fa feina hi pot anar ja no queda res.

I parlant de jubilats, no descobrirem res si deim que fan moltes excursions, i bé que fan, ja que s'ho tenen ben guanyat. Ens digueren que l'altre dia els dugueren a veure la incineradora, i que en quedaren tan contents (hi havia un bon refresc, no hi faltava de res). El que ja no està tan clar és la visita que feren després a un lloc on els conviden a comprar coses... Sobretot quan pels diaris hem llegit polèmiques sobre aquestes vendes un poc irregulars...

De tant en tant sentim qualche comentari favorable al nostre poble, i ens agrada repetir-lo. No és molt alegre ja que es tracta dels funerals. Una parella d'externs estaven meravellats de l'ordre que hi ha dins l'església d'Algaida per donar el condol; al seu poble (l'anomenaren, però ara no fa al cas) segons comentaven és un desgavell dels més grossos, i ningú hi posa remei. Per part nostra, també hem observat aquests desordre als funerals de les esglésies de Ciutat.

Han passat els darrers dies i, encara que avui en dia tot l'any sembla carnaval, s'ha notat una mica més amb la desfilada de la rua algaidina. Ja hem comentat en altres ocasions que són història aquelles desfresses amb una americana i un gaiato del padrí i ja està; ara les desfresses són una "moneria": molta feina i sense mirar prim amb el gastòrum. El que volíem dir és que enguany la nostra rua ha estat un poc "lalt", com diuen ara per dir que no han fet cap classe de crítica a ningú. Vos imaginau si enguany hagués sortit al balcó el nostre entranyable i enyorat Camestortes quantes i quantes preguntes i crítiques hagués fet? No és estrany que als governants municipals no els interessi ressuscitar la figura d'en Camestortes.

Ja ho havíem sentit un grapat de vegades pel poble, però ara també ho hem pogut llegir al manco a dos diaris de per Ciutat: el nostre batle darrerament és mal de trobar. Pel que es veu, ha anat delegant feines i responsabilitats en col·laboradors seus, i així ell es pot dedicar a altres feines, possiblement més importants, pel Parlament de Ciutat. Un, que sempre n'hi ha de malpensats, va comentar que un parell de mesos abans de les eleccions el tornarem a veure pel mig, com abans.

La reforma del camí de S'Estació té intrigats a més de dos: començaren "a tope" i pareixia que les obres s'havien d'enllestir en un parell de setmanes; però ara ja fa un parell de setmanes que les obres estan aturades, sense que haguem sentit cap explicació dels motius.

Els usuaris de l'única cabina telefònica pública que tenim a Algaida estan preocupats: quan hi ha un cotxe aparcad davant la cabina, s'hi han d'asseure damunt per marcar i telefonar. Realment aquella acera ha quedat inservible, ja que no s'hi pot circular si hi ha cotxes aparcats (i sempre n'hi ha). Parlant de la cabina, ens ha sorprès el comentari que sentirem l'altre dia de la quantitat de gent que la utilitza: moltes vegades hi ha dues o tres persones que han d'esperar torn per telefonar. A lo millor l'Ajuntament en podria sol·licitar una altra, a un lloc que no sigui Sa Plaça, i així es descongestionaria el servei.

Altres temps aquest Sord parlava molt de sopars i dinars, però darrerament, amb això de l'àcid úric, i el colesterol, i els triglicèrids i "bequerelios", estam un poc en baixa forma. Però el que vos podem assegurar és que se'n fan, i molts, de dinars i sopars. I una cosa que hem sentit comentar és que les tertúlies que es fan després de menjar, des de fa un parell de mesos, són sempre amb els mateixos temes: la circulació i la reforma de Sa Plaça. De la circulació, tothom diu més o manco el mateix: pareixia impossible, però encara ha empitjorat molt de l'any passat a enguany. De la reforma de Sa Plaça, no en volem parlar aquí, la majoria de comentaris que es fan pel poble no són gaire favorables, al manco els que hem sentit.

El Festival de Teatre que s'ha fet, i s'està fent encara, és tot un èxit de públic. Hi ha gent que encara parla del "teatre del rector" que es va esbucar per fer-hi l'edifici actual. Els dies de teatre el local queda molt petit, la gent no hi cap de cap manera. Ara bé, hi ha qualche conferència dels Divendres Algaïdins que hi sobren moltes cadires.

UN SORD

ELS LECTORS ESCRIUEN

A "PERE POCA POR" DE "PIMPINELLA ESCARLATA"

M'ha animat molt el fet que milloris, en la teva carta, la figura de l'"anonimat". Feia temps que em venia pel cap escriure el que fos i no mostrar el rostre, "meam que passa!", però no gosava, no sabia si em sentiria malament o si em consideraria un ximplet, un estúpid; però no, gràcies a tu, Pere Poca Por, puc ara parlar-te amb la cara tapada sabent que no em demanaràs que confessi el meu nom tan vulgar. Dius que escrius per única vegada, em sap greu que no ens puguem comunicar d'una manera continuada, com veig que fan els altres anònims. Et perdré, irremeiablement, per sempre la pista? Ara em ve a la memòria aquell pensament de Beckett que diu: "Saber que ho pots fer millor la pròxima vegada i que no hi haurà pròxima vegada i que és una benedicció que no n'hi hagi: aquest és el pensament amb què seguir endavant". Saps que escrius molt bé? Ets literat? Sermoneges amb ponderació i fermesa? Ets clergue? Amagues la teva identitat amb elegància i naturalitat, i no seràs una altra "Pimpinella de fulles grosses"? Dius que tot és qüestionable, que no pots ni vols demostrar res, admirable!, el premi és viure. Creus en les idees, la política i la il·lusió, jo també. Voldries que el teu escrit incitàs a una reflexió, jo ja estic reflexionant i "tot plegat és molt trist", com bé dius. A mi tampoc em fan el pes les batalletes. El que més m'identifica amb el teu pensament pseudofilosòfic és allò de que no pots culpar ni donar premis. No creguis que no et faré cap crítica: el teu escrit és massa llarg, ja sé que ho reconeixes, però hauries d'haver usat les tisores, com fan alguns escriptors; seria una llàstima si algú no s'hagués atrevit a llegir-te.

Adèu, Pere, m'ho he passat molt bé, i més sabent que ara firmaré amb un nom fet al meu gust.

PIMPINELLA ESCARLATA

P.S. T'he escrit pel plaer d'escriure i no he tirat cap pedra

L'AJUNTAMENT D'ALGAIDA informa

CESSIÓ DEL "FRENTE"

El passat divendres dia 28 de febrer, la Consellera de Presidència del Govern Balear, senyora Maria Rosa Estaràs, i el Batle de l'Ajuntament d'Algaida, signaren un conveni pel qual el Govern de la Comunitat Autònoma cedeix l'ús de l'edifici ubicat al carrer Anselm Turmeda núm. 3 -conegut com "Es Frente"- al nostre Ajuntament perquè sigui destinat a activitats i serveis per a la joventut. La cessió, segons preveu el conveni, és per 25 anys.

COORDINACIÓ AJUNTAMENT-AMPA

Una vegada analitzades tota una sèrie de peticions realitzades per l'Associació de Mares i Pares dels Alumnes del Col·legi Pare B. Pou d'Algaida, l'Ajuntament i l'AMPA han decidit incrementar la coordinació entre ambdues institucions, millorar les tasques de manteniment, prioritzar tota una sèrie d'obres al Col·legi i recinte i demanar una entrevista al Delegat del MEC per parlar, entre altres coses, de la substitució de la xarxa elèctrica, de la dotació de material esportiu, etc.

INSTAL·LACIONS ESPORTIVES

L'Ajuntament ha sol·licitat dues obres al Pla

d'Instal·lacions esportives del Consell Insular de Mallorca: la dotació d'enllumenat a la pista poliesportiva de Pina i una pista coberta al Col·legi Pare B. Pou.

PRIMERS CONTACTES PER A LA CREACIÓ D'UNA ESCOLA DE CICLISME

El batle d'Algaida ha mantingut una reunió amb el senyor Antoni Josep Diéguez, Conseller d'Esports i Joventut del Consell Insular de Mallorca, amb el President de la Federació Balear de Ciclisme i amb Toni Cerdà i Joan Garcia Antich, per tal d'analitzar la possibilitat de posar en funcionament el velòdrom d'Algaida i crear, en aquest indret, una escola de ciclisme.

Per altra part, el Batle ha mantingut reunions amb els representants de la propietat del Velòdrom Andreu Oliver per tal d'estudiar la possibilitat d'una cessió d'ús de llarga durada a favor de l'Ajuntament.

RESTAURACIÓ DEL RETAULE DE CASTELLITX

Ens és molt grat informar a tothom que ja s'està realitzant la restauració del retaule de Castellitx. El Consell Insular de Mallorca hi ha

destinat una partida d'un milió de pessetes i l'Ajuntament té previst aportar-hi 500 mil pessetes. Així mateix us informam que es duu a terme la rehabilitació de l'antic altar de l'església de la Pau.

TROBADA DE GLOSADORS

El Club de Pipers d'Algaida ha organitzat pel proper dissabte dia 22 de març una Trobada de Glosadors. Hi intervendran Antoni Socias, de sa Pobla; Rafel Roig, des Carritxó; Margalida Mirató, de Palma; Pau Ferrer, de Pòrtol i els algaidins Jaume Juan "Toledo" i Jaume Català. La presentació correrà a càrrec de Llorenç Antich "Móra".

La trobada tindrà lloc, dissabte dia 22 de març, a les 21'30 hores, a l'auditori del Casal Pere Capellà, i està organitzada pel Club de Pipers d'Algaida amb el patrocini de l'Ajuntament.

CONFERÈNCIA DE JOAN MARCH SOBRE JAUME SALVÀ

El passat divendres dia 28 de febrer, dins els Divendres Algaidins, Joan March i Noguera ens va parlar de Jaume Salvà i Munar, germà del bisbe Miquel Salvà. Joan March va esser presentat per l'historiador algaidí Pere Fullana, el qual va manifestar que seria molt important publicar l'obra de Joan March sobre Jaume Salvà i estudiar la possibilitat de declarar Salvà Fill Il·lustre d'Algaida. El govern municipal ja està esdutiant ambdues possibilitats.

DIVENDRES ALGAIDINS

Continuant amb el cicle de conferències *Divendres Algaidins, Històries i Coses d'Algaida*, el proper divendres dia 14 de març, a les 21'30 hores, Sebastià Trias Mercant ens parlarà sobre *Ramon Llull i Randa*. L'acte tindrà lloc, com és costum, a l'Auditori del Casal Pere Capellà.

CERTAMEN LITERARI DE CASTELLITX

El proper dimecres dia 19 de març finalitza el termini de presentació d'obres per optar a les Roses d'Or de la Pau en les diferents modalitats del Certamen Literari de Castellitx: Poesia, Narració Curta, Poesia Popular (glosat) i Investigació.

Horari de les Oficines Municipals

de la Casa de la Vila

De dilluns a divendres,
de 9'00 a 14'00 hores

Dissabtes,

de 9'00 a 13'00 hores

Horari de la Biblioteca Municipal

De dimarts a divendres
de 16'30 a 20'00 hores.

Dissabtes

de 10'00 a 13'00 hores.

Horari de consulta de l'Arxiu Municipal

De dimarts a divendres
de 9'00 a 13'00 hores

NOTICIARI DE L'OBRA CULTURAL BALEAR

13 D'ABRIL, DIADA DE L'O.C.B.

Diumenge dia 13 d'abril celebrarem a Lluc la DIADA DE L'OBRA CULTURAL BALEAR, a la qual estau tots convidats.

La jornada començarà a les 11:45 h, amb la benvinguda dels participants i l'ofrena a la Flama de la Llengua Catalana, seguides de diferents actes. Entre ells destacam: concert de la Capella Oratoriana; homenatges als escriptors Miquel Àngel Riera, Damià Huguet i Josep Ma. Palau i Camps; actuació de la Banda de Música de Montuïri; animació infantil amb el grup Cucorba; parlaments i festa, amb actuacions musicals i ball de bot.

Al mateix temps es podrà visitar una exposició on les diferents delegacions de l'Obra mostraran el més característic del seu funcionament.

Dinar. S'ofereix a tots els assistents la possibilitat de dinar junts. El menú constarà d'arròs brut, postres, vi i aigua, tot pel preu de

500 pessetes. Els interessats han de reservar el seu tiquet abans de dia 3 d'abril.

Autocar. També hi haurà un servei de transport col·lectiu (autocar), el preu del qual a hores d'ara encara no podem concretar (aproximadament, unes 800 pessetes). Totes les persones interessades, tant en el **dinar** com en l'**autocar**, posau-vos en contacte amb Jerònia Cañellas (tel. 66 52 49) o Catalina Martorell (tel. 66 52 61), abans del **dijous 3 d'abril**.

Animau-vos a participar-hi, i tots junts farem una gran diada.

Obra Cultural d'Algaida

ACTIVITATS DEL MES DE MARÇ

Dissabte dia 15, a les 21:30 h, al local social:

LA TOPONÍMIA DE LA COSTA DE

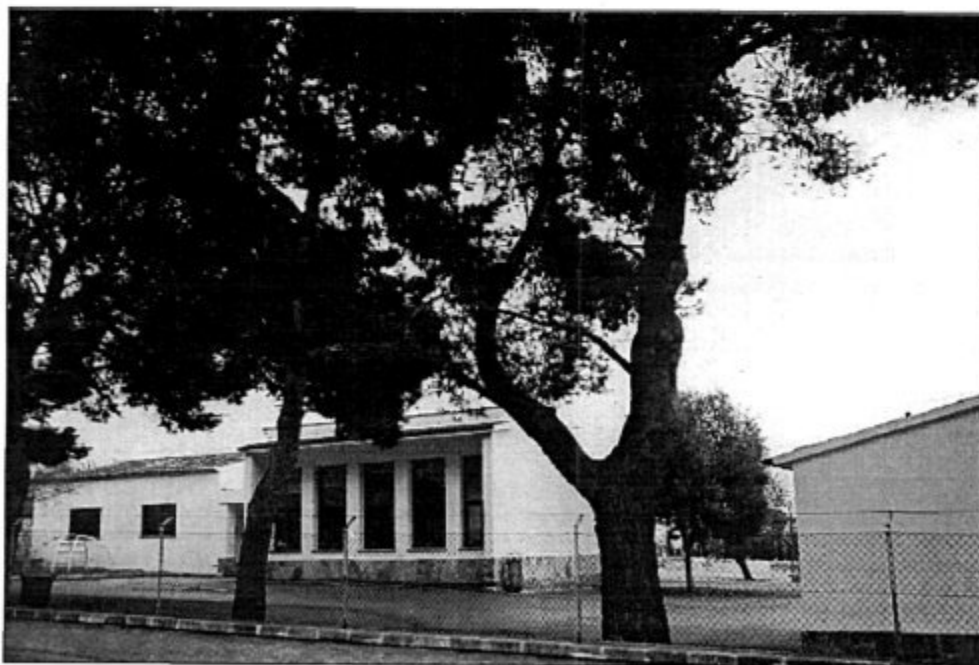
LLUCMAJOR (2a part),

projecció de diapositives i conferència a

càrrec de Cosme Aguiló.

(És l'activitat prevista per al passat 14 de febrer i que haguérem de suspendre per un imprevist)

ESCOLES AFORTUNADES

Escoles de S'Alqueria Blanca, gener de 1997

SABEU **ON** ÉS?

Un **forat** és una obertura o perforació que travessa una cosa o que s'hi endinsa considerablement.

Forat del pany: obertura per on s'introdueix la clau.

"Esser a l'últim forat": esser prop de la mort, estar a punt de morir.

Forat (en el joc del golf): petita cavitat situada en el *green*, en la qual el jugador ha de col·locar la bola.

Forat del moix: obertura que antigament es deixava a la part baixa de les portes del portal forà de la casa, o de les portasses, per tal que els moixos poguessin entrar i sortir lliurement. Actualment al nostre poble en van quedant pocs exemples, i el que vos mostram avui és el més curiós que hem trobat perquè, com podeu observar, hi han posat una tapadora giratòria metàl·lica, suposam que per minvar els efectes dels corrents d'aire. Els moixos d'aquesta casa han d'esser per força més hàbils que els altres, a l'hora de passar per aquest forat.

Topònims: *"Es forat de ses Gambes"*: accident geogràfic de la costa de ponent de Sa Dragonera. *"Es forat d'en Mengo"*: cova foradada existent entre cala Sa Nau i cala Mitjana del terme de Felanitx. *"Na Foradada"*: punta molt famosa de la costa deianenca, vora la possessió de Son Marroig.

Refranyer: *"Com més gros és el clau, més forat fa"*. *"La mar fa forat i tapa"*. *"Gota a gota fa forat"*: vol dir que a força de constància, les petites forces arriben a produir efectes grans.

Cançó:

Foradell, tu n'ets qui tens
sa culpa des nostros mals;
pobres des nostros pardals
si per sort tenies dents!

Pista: Aquest forat de moix està situat molt prop del nostre temple parroquial. Com a pista complementària i aclaridora, podríem afegir que es pot observar des de l'estaca que vos mostrarem a uns dels primers **Sabeu on és?**, quan començàvem aquest recull fotogràfic.

Solució del mes passat: Les barreres protagonistes de la fotografia anterior, com tots haureu endevinat, corresponen al portell de la clastra de Can Bodegó, del carrer de la Ribera.

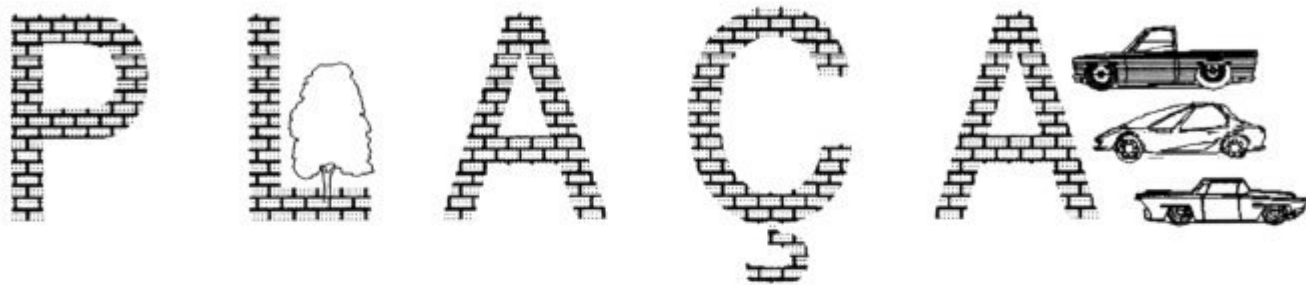
M. F.

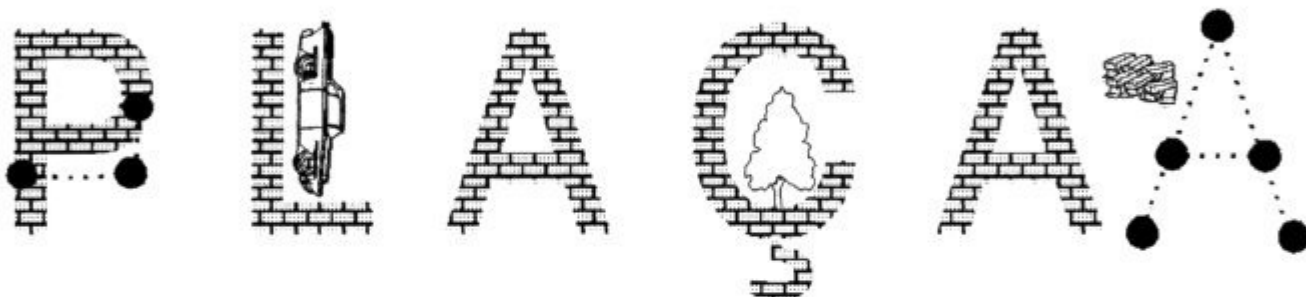
Què arribaran a fer a plaça?

RE-EVOLUCIÓ DEL PROJECTE INICIAL

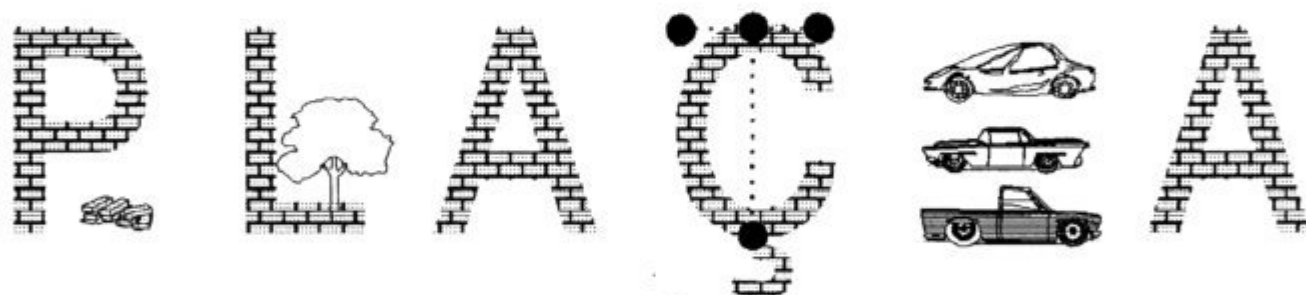
MARÇ

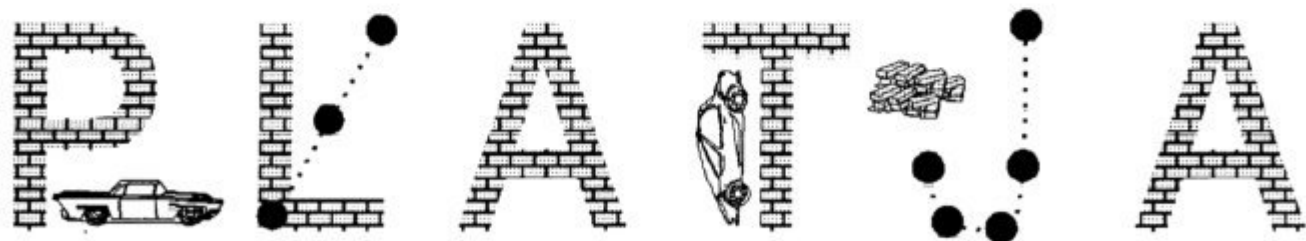
ABRIL

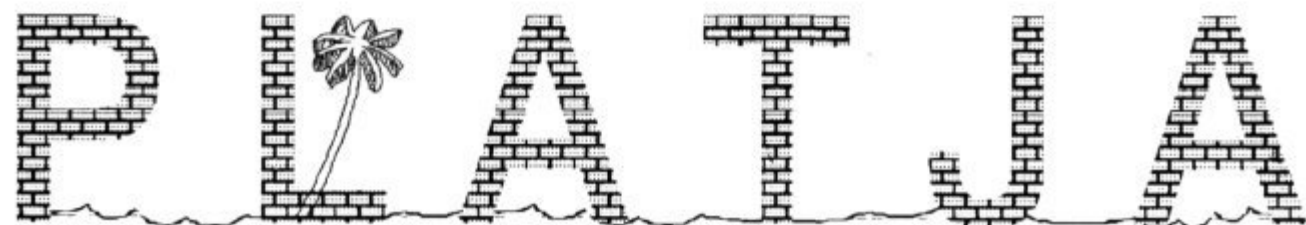
MAIG

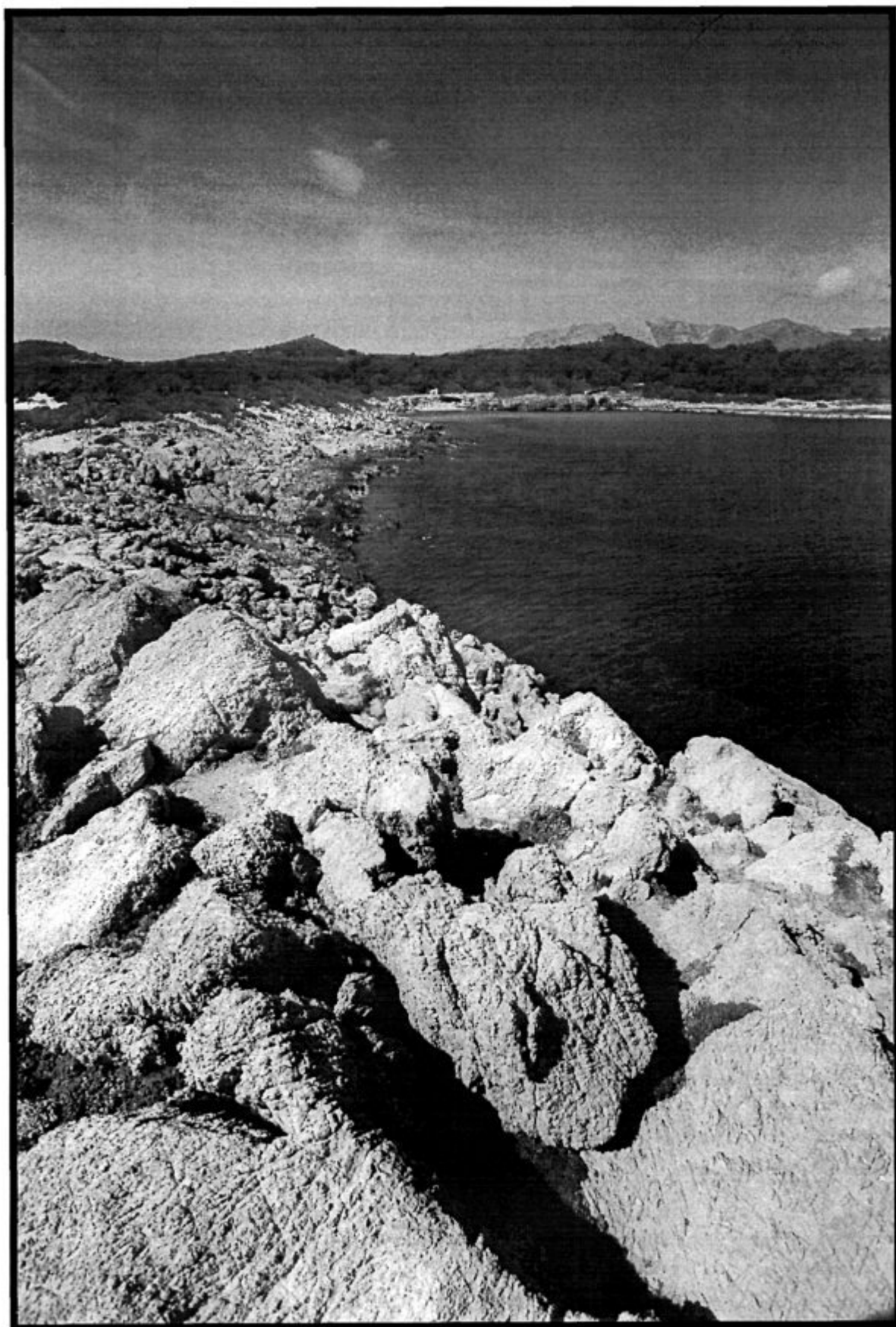
JUNY

JULIOL

AGRUPACIÓ FOTOGRÀFICA D'ALGAIDA

Fotografia de Jaume Llinàs

El passat mes de gener, coincidint amb les celebracions de Sant Honorat, la Delegació d'Algaida de l'Obra Cultural va organitzar la conferència "Els cossiers", impartida dia 18 per Francesc Vallcaneres al Casal Pere Capellà amb una gran assistència de públic. El conferenciant va saber exposar, d'una forma molt divertida i personal, les seves reflexions rigoroses i documentades sobre l'origen i el significat dels balls dels nostres cossiers. És per això que ara reproduïm del mateix autor el següent article, que forma part del llibre *Bous, llunes i dimonis* de Tano Aguiló, publicat a Palma l'any 1944 per l'editorial *Los Iconos de Ferón*. De l'escrit, n'hem eliminat només els darrers paràgrafs perquè fan referència explícita a l'espectacle *La Deessa Lluna*, obra de teatre en torn de la qual gira tot el contingut del llibre.

La dansa ritual dels cossiers de Mallorca sota la tramoia

Les preguntes són inevitables. Cada vegada que surten a ballar els cossiers, sempre hi ha algú que demana: "Què són els cossiers? Què signifiquen aquests balls? D'on vé això?".

I la veritat és que tan sols en una cosa s'han posat sempre d'acord tots els autors i folkloristes que han tractat el tema: en l'obscuritat del seu origen i, fins i tot, en l'etimologia de la paraula cossier, que els defineix.

A tot això hem d'afegir que una paraula que ha estat utilitzada, i molt, durant segles i segles pel poble poc o gens il·lustrat, ha de sofrir forçadament l'erosió que sempre ocasiona la tradició purament oral, i així trobam a documents, arxius, consuetes o pagaments, definicions d'aquells balls com de cossiers, de cossis, de còssil, còssils, etc.

L'etimologia de cossier no té res a veure amb Escòcia, com digué l'Arxiduc Lluís Salvador, ni tampoc amb el mot cossi, tal com s'ha interpretat popularment des de fa segles. En realitat es tracta d'un adjectiu que devia significar corredor, derivat del substantiu *cossia*, inicialment *correguda*.

En el *Diccionari Etimològic i Complementari de la Llengua Catalana*, del qual és l'autor el Sr. Joan Coromines, figura l'article següent:

"*Cossier*: Salta a la vista que ni el nom d'aquest ball ni el dels seus balladors no poden tenir res a veure etimològicament parlant amb el de l'atuell de rentar; i no cal dir que la història

que contenen a Menorca d'un ball d'Escòcia és un cas típic de llegenda etimològica sense cap valor."

I afirma:

"Es tracta d'una adaptació catalana d'un mot mossàrab: *kossair* (corredor: que corre cerimonialment) derivat del llatí *cursus*. Descartades totalment, doncs, absurdes referències a Escòcia o a l'utensili domèstic de fer bugada, hem d'admetre l'evidència que *cossier* ve de *cossia*, i que *cossia* ve de *cós* o *lloc de córrer*, paraules que recorden en tot cas el caràcter itinerant que sempre han de tenir els cossiers en les seves ballades pels nuclis de població, costum que encara conserven en els pobles on surten, sigui el dia del patró o el dissabte de la festa."

I afegeix més endavant:

"...En alguns llocs del Principat hom al·ludeix encara al mal quan fa la seva *cossia*, és a dir, quan segueix el curs, o al fet d'anar de *cossia*, en el sentit de cercar una cosa amb interès i insistència. És remarcable, d'altra banda, el caràcter itinerant dels cossiers en encapçalar la processó del Corpus, o del sant patró de la localitat. Tampoc no hem d'oblidar que fins a principis d'aquest segle els cossiers eren vertaders corredors quan participaven en les corregudes del *cós*".

Un altre detall que lliga els cossiers al fet de córrer, de competir en carrera, és la presència en el seu vestit de les cintes que porten penjades a la faixa, faldilla avall (Montuiri, Algaida).

Això, que pot semblar un simple element més de la seva vesta i de poca importància, en té més de la que sembla, ja que tothom sap que unes cintes com aquelles servien de premi o joia, als guanyadors d'unes corregudes, els quals ben ufanosos se les penjaven a la cintura. N'hi havia de brodades delicadament per les al·lotes del poble, i, naturalment, els corredors pretenien guanyar la que havia brodat la seva estimada. D'aquí ve el costum, i d'aquí mateix vénen les cintes penjades a la cintura dels cossiers.

També era costum ancestral que els cossiers tenguessin dret a córrer unes joies en exclusiva al cós del poble el dia de la festa. Alaró n'era un cas.

I tampoc no hem d'oblidar que, antigament, el plat fort dels cossiers era concórrer a les processons.

Crec que totes aquestes observacions ajudaran a fer valer la teoria abans exposada sobre la discussió etimològica del mot cossier.

I de veritat es podrà dir que haurem començat bé, per on cal, a l'hora d'estudiar-los.

L'origen dels cossiers

L'altre gran obstacle que havien de superar sempre els autors dels treballs sobre els cossiers, era, sens dubte, el d'explicar el seu origen.

S'ha dit massa vegades que la seva procedència és d'origen remot, obscur i ignorat, que és una dansa antiquíssima perduda dintre la foscuria del temps.

Això, avui no podem considerar-ho vàlid ni científic. És necessari, per tant, assumir la gran quantitat de perills que el fet comporta i atrevir-se a entrar decididament en aquella incertesa. L'objectiu serà desfer el misteri amb la llum que dóna la moderna etnografia, l'estudi seriós de l'antropologia i una clara visió de la investigació de les formes de culte a les divinitats practicades en les èpoques més remotes de la història de l'home. I aquesta tasca resta per fer.

Hi ha, amb tot això, una sèrie de factors i dades que consider força interessants i atractius per a l'estudiós a l'hora de provar d'esbrinar aquell tan discutit origen, i que convé tenir-los molt presents. A mi m'han fet cavil·lar ferm, i vull exposar-los a la vostra consideració.

És el més coneguts del etnògrafs catalans que ens assenyalen:

"En les religions dels pobles de cultura clàssica, hom troba diverses cerimònies de caràcter cultural que recorden ritus agraris molt antics, dedicats a divinitats agrícoles".

Continua:

"L'agricultura fou introduïda a Europa en el període neolític, edat de pedra, en què la societat era matriarcal. El conreu de la terra fou feina femenina i no va passar al camp dels homes fins a temps molt posteriors. L'hegemonia de les dones constitueix una supervivència del període propi dels ritus i de les cerimònies que foren el llevat d'alguns costums actuals".

"En la majoria de les mascarades figura una dona de deix sagrat que comporta el sentit femení de la natura segons creença universal. La dona, sovint emparentada amb el geni, es troba per tot Europa".

"Sembla que les divinitats agràries més primitives eren femenines. Com hem dit abans, des de fa molt de temps hom associa la idea de la fecunditat amb la dona, més agermanada amb la mare terra que l'home. Les divinitats afavoridores dels conreus havien de ser necessàriament femenines".

Encara és més explícit quan afirma:

"Duen arracades i nombrosos elements d'indumentària femenina".

"La persistència d'elements femenins en el vestit de diversos ballaires de danses populars, com ara faldilletes, mitges, travessers damunt el pit, cintes i flocs, cossets cenyits, i encara d'altres, com també la tendència a vestir-se de dona d'algunes de les disfresses i subjectes preeminents de les Carnestoltes, poden recordar cultes a divinitats agràries molt arcaïques pròpies de cultures matriarcal, continuades per la Roma clàssica".

Les paraules de Joan Amades no ho poden dir més clar. Cal, doncs, que hi pensem un poc.

Segons això, i si ens hem fixat en el ball dels cossiers, tots hem vist retre culte al matriarcat i hem pogut reconèixer la preponderància femenina en un ritu determinat. Dirigit sempre per la Dama, sigui veritablement una dona o un mascle convenientment travestit, és ella la màxima

autoritat de la colla. En el cas de Manacor, arriba a dur una filosa a les mans, símbol antiquíssim d'algunes divinitats femenines.

L'ornamentació femenina, de la qual parla Amades, és, en els cossiers, allò que tal vegada més els caracteritza en el seu aspecte exterior: faldetes, capells amb flocs i flors, cintes, calces, travessers pel pit, i una gran abundor de bandes, randes i puntes intenten feminitzar les virils figures dels balladors.

Julio Caro Baroja també ho veu quan en el seu llibre *Los pueblos de España (II)* diu, referint-se a aquests tipus de ball:

"La cantidad de elementos tomados de la indumentaria femenina que ofrece la vestimenta de los que ejecutan los bailes de palos, cintas, etc... es un indicio más de que en otros tiempos tales danzas estaban dedicadas a una diosa *Ctónica* del tipo de Cibeles".

Igualment és de remarcar aquella purificació i preservació que els cossiers volen obtenir ballant en cercle.

El cercle és també ben significatiu. Hi envolten la Dama i sols ella l'obre o el desfà; el dimoni, és clar, sempre fora, i quan gosa entrar-hi és aviat vençut per aquella divinitat feta dona.

Té el cercle, segons l'etnografia, un caire màgic i comporta puresa i resguard. Ballar formant una figura rodona és una característica universal de la dansa, practicada per tots els

pobles del món sigui quin sigui el seu nivell cultural.

El Sr. Antonio Beltrán Martínez és un aragonès estudiós de la cultura popular d'aquell país. En el seu llibre *Introducción al Folklore Aragonés (II)*, parla del *Dance*, relacionat amb l'ancestral ball de bastons de Catalunya i els cossiers de Mallorca.

Quan ha de definir el seu origen, també tan remot i poc conegut, ens diu:

"Absolutamente extraño a la esencia de este esquema de teatro popular con fuertes matizaciones satíricas, generalmente de alcance local, es el elemento lúdico puro, en el que si bien las danzas de espadas y palos, que son las más antiguas, se aplican reverentemente a un modelo de culto religioso, pueden tener raíces viejísimas en danzas guerreras o agrícolas cuya antigüedad bien podría remontarse hasta la edad del bronce y el neolítico, respectivamente. Pero no las músicas y las letras, que son recientes y, en muchas ocasiones, no tienen la menor relación con la festividad religiosa, sino que son tonadillas aptas para ser bailadas. Rara es la mudanza que forma, estructuralmente, parte del dance".

Continua:

"Lo mismo podemos decir de las enaguas blancas con puntillas que llevaban los danzantes de todas partes, con claros antecedentes litúrgicos".

"Y de las bandas de colores de seda, cruzadas sobre el pecho, que tanto las podemos relacionar con las bandas militares de los siglos XVI y XVII como, forzando las cosas, con las que aparecen en los danzantes de las cerámicas pintadas de San Miguel de Liria, del siglo I aC, que bailan en rueda, cogidos de las manos, al son de la doble flauta con esta misma indumentaria."

També és evident la presència en els cossiers d'un molt marcat culte dentrolàtric (dirigit als vegetals), alfabaguera, murtra, bastons, etc; però més endavant considerarem aquest fet.

L'home manté encara, en el seu subconscient, ben viva la marca de la tradició cultural agrària de fa milers d'anys. El temps passat, de llavors ençà, no l'ha esborrada del seu substracte cultural.

Per obtenir el favor de les divinitats agràries, l'home efectuava una sèrie d'actes i celebracions que són la llavor de les festes que avui concixem. Si pensau en l'època més abundosa de festes del nostre calendari mediterrani, veureu ben clar que no són res més que manifestacions externes d'alegria i joia, al mateix temps que un acte d'agraïment per les collites dels fruits i productes del camp, tan vitals sempre per a l'home.

El ball, per tant, gairebé sempre té origen cultural, i és un residu d'antigues litúrgies destinades a genis o déus agraris, com hem dit diverses vegades. Tots coneixem danses de determinats llocs que tan sols s'executen en un dia concret, com qui fa una cerimònia o un especial homenatge a algú o alguna cosa ben definida.

Els nostres cossiers en són, en aquest cas, una bona prova.

També s'ha escrit que les curses o cóssos, i tot allò que recordi moviments ràpids, evoquen pràctiques de màgia per aconseguir el creixement i el bon esplet dels vegetals necessaris a l'home, i que aquest creia obtenir per efecte d'imitació de les plantes d'aquells moviments enèrgics efectuats en circumstàncies de ritual sagrat.

Aquell ritualisme arriba més lluny, i així, si a l'antigor els músics que menaven la dansa eren considerats investits d'una mena de guiatge sacerdotal perquè conduïen la cerimònia, avui, entre nosaltres, encara gaudeixen d'un favor popular que els atorga un paper cabdal en el desenvolupament de la festa, i els són reconeguts

una sèrie de privilegis i atencions per part d'organitzadors i públic. Sempre ha estat més fàcil trobar balladors que músics i, quan en surt un de bo, té ben aviat l'admiració del poble, que el veu com un element indispensable de la festa. Del ball de cossiers, per descomptat.

Amb el pas dels anys les grans civilitzacions ocuparen el seu lloc en la història de l'home. Portaren religions noves amb déus poderosos, i per tant, litúrgies escaients a la fe. Malgrat això, no prescindiren de certes formes antiquíssimes de culte heretades del passat, i que cregueren adaptables al seu determinat cerimonial religiós.

És així com fenicis, etruscs, micènics o grecs, també ballaren de forma ritual. La Bíblia ja parla abundantment dels balls religiosos dels jueus, encapçalats pel seu rei David. Roma també en va saber i, fins i tot, aplicava uns balls determinats a algun dels seus déus. Plini, el polígraf clàssic, explicava, d'altra banda, una ingènua llegenda sobre l'origen del ball dels Cavallets.

El ball, doncs, caminava agermanat amb la religió i amb les seves demostracions externes de culte; però tot això venia de més lluny. Venia d'aquells balls primitius executats segles enrere i sense interrupció des que l'home havia entrat a formar part de la història.

En definitiva, una vegada lligades i porgades les idees abans exposades, i una vegada confrontades i aplicades al fet cultural i popular dels nostres cossiers, la meua opinió està ben formada. Crec que el ball de cossiers és una reminiscència arcaica d'unes cerimònies més o menys complexes d'adoració i culte a les divinitats agràries. Ball de fecundació de la terra per propiciar les collites, i d'agraïment per haver-se produït l'esplet.

Aquest ball, amb tota l'erosió i les transformacions que comporta la seva existència multisecular, ha arribat fins a nosaltres com un vertader fòssil que ha suportat els entrebancs del temps, la història i el voltar del món.

És, per tant, versemblant situar el seu origen a l'època de les més primitives formes de culte a un ésser superior.

Francesc Vallcaneres

Les nostres plantes

el ginebró

Aquesta conífera és un arbret de creixença molt lenta que normalment es troba en estat arbustiu. Pertany a la família de les cupressàcies, que pren el nom del xiprer (*Cupressus*) i és una de les espècies del gènere *Juniperus*, nom que donaven els romans al ginebró, que es troben a les nostres illes.

El ginebró (*Juniperus oxycedrus*), càdec al Principat i Eivissa, on també es diu ginebre, és propi de sòls calcaris per la qual cosa creix com a silvestre a l'interior de les illes. La subespècie *macrocarpa* és molt més localitzada, està restringida a zones dunars, a Mallorca es troba a la Badia d'Alcúdia.

Té les fulles petites, linears i punxants, disposades en verticils de tres i amb dues línies blanquinoses a l'envers. Floreix a la primavera. El gàbul, nom del fruit propi de les cupressàcies, és de pell lluenta i vermellenca. La subespècie *macrocarpa*, a més de ser més robusta, té les fulles més amples i els gàbuls més grossos.

Ginebró (*Juniperus oxycedrus*). Flora ibérica. C.S.I.C.

Per destil·lació seca de les branques i de les fulles s'obté l'oli de càdec (*oleum cadae*) que és usat en el tractament de dermatosis. S'ha emprat, també, com a unguent

destinat a la higiene de la pell. Forma part d'alguns xampús preparats per evitar la caiguda dels cabells i pel tractament dels cabells grassos.

Aquest oli, sobretot el que es treu a partir de l'escorça del ginebró, s'ha utilitzat com antiparasitari, contra els polls i, també com antiséptic.

Palau i Ferrer, al seu llibre *Les plantes medicinals baleàriques*, explica que els pagesos creuen que els fruits del ginebró faciliten l'expulsió de la placenta, per la qual cosa donen el seu decuit en dosis d'1/4 de litre a les cabres, ovelles etc., en haver de parir, quan aquella expulsió és massa retardada. El mateix autor diu que els fruits bullits en un litre d'aigua donen una beguda que és bona per a fer orinar, però que no s'ha d'usar quan hi hagi inflamació dels ronyons. El decuit de ginebrons, també, tonifica els nervis, cura l'anèmia, la icterícia i les malalties del fetge. El ginebró és una planta lleugerament tòxica ja que conté un alcaloide anomenat juniperina.

La fusta del ginebró és de color vermellós, amb estries; té un aroma persistent i és imputrescible; és de duresa tova i densitat mitjana. Aquestes característiques fan que la fusta del ginebró s'empri en fusteria (bastiments), construcció (bigues,

puntals de mines), ebanisteria, torneria i per a fer carbó ja que és un bon combustible. Pipes i mobles de ginebró són de gran qualitat. Segons **Guerau de Arellano i Tur**, a Eivissa, les autèntiques castanyoles pageses es fan amb rabasses de ginebre.

La preparació de la ginebra no es fa a partir dels fruits del ginebró sinó a partir del *Juniperus communis*, el ginebre, una espècie que no es troba a les illes, per la qual cosa s'ha de recórrer a substituïts per fabricar-la, entre ells el propi ginebró.

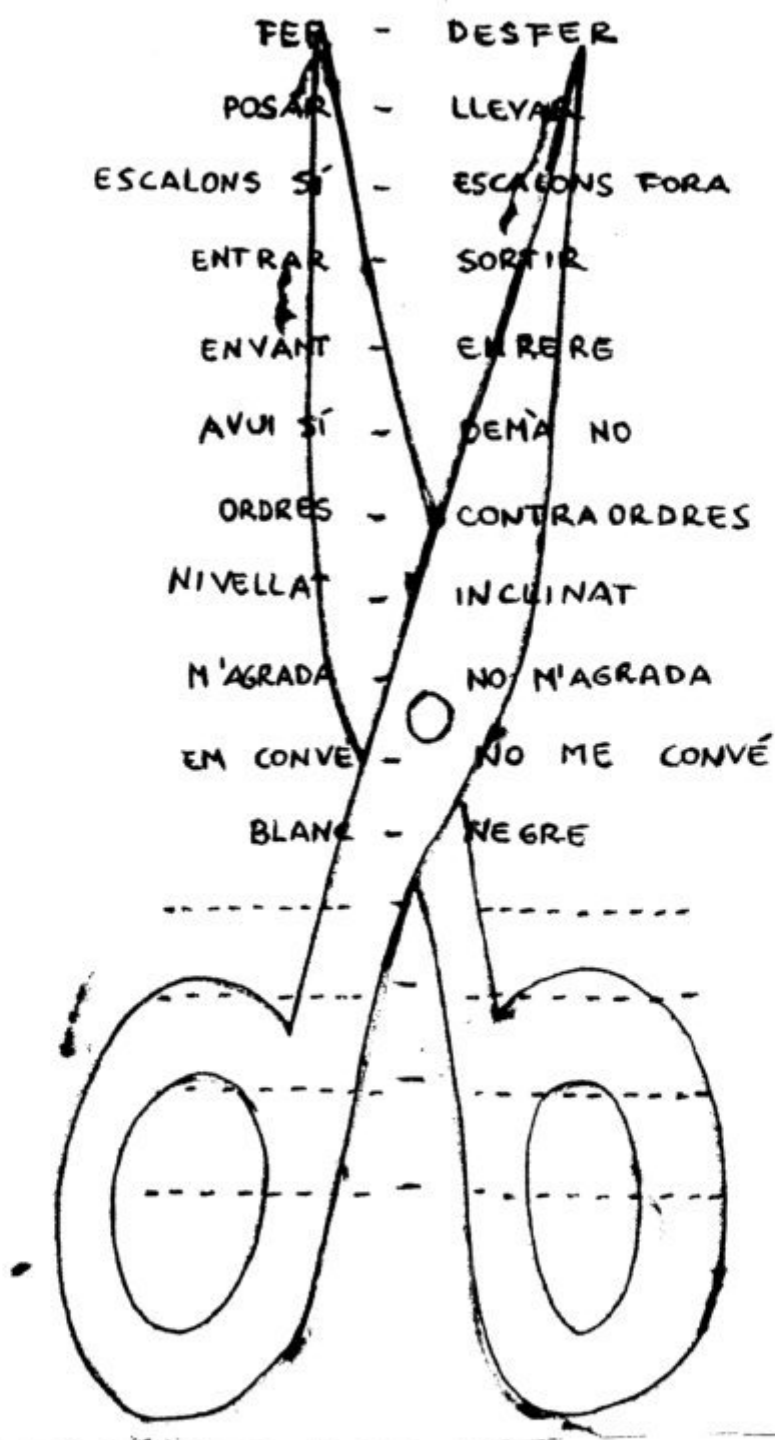
D'aquesta planta, concretament del *Juniperus oxycedrus* subespècie *macrocarpa*, va adoptar el nom de profés el mallorquí **Miquel Josep Serra i Ferrer**, fra *Juniper Serra* el nom que anys després el féu famós en terres californianes.

Jaume Jaume i Oliver

Bibliografia:

- Bonner, Antoni. *Plantes de les Balears*. Ed. Moll. Palma, 1989
- Font i Quer. *Plantas Medicinales*. Ed. Labor S.A., 1993.
- Rivera Núñez i Obón de Castro. *Guía de Incafo de las plantas útiles i venenosas de la península Ibérica i Baleares*. INCAFO S.A. Madrid, 1991.
- Palau i Ferrer. *Les plantes medicinals baleàriques*. Ed. Moll. Palma, 1981.
- Flora ibérica. Tom I. Real Jardín Botánico, C.S.I.C. Madrid 1986
- Història Natural del Paísos Catalans. Plantes superiors (volum VI). Enciclopèdia Catalana. Barcelona, 1988.

DE TANT

UN FRIT I BULLIT SERÀ!!!

CA.

Pàgina de l'Església

PARRÒQUIA SOLIDÀRIA D'ALGAIDA

*«Ha arribat l'hora i el Regne de Déu és a prop.
Convertiu-vos i creis en la Bona Nova»*

• MARÇ 1, 12-15 •

TRIBUNA

Església Enviada

Ho és des del començament. *Anau per tot el món i anunciau la Bona Nova* (Mc 16,13). No foren convidats els primers cristians a instal·lar-se a Jerusalem ni a cap altre indret. Foren enviats, i *ells se n'anaren a proclamar la Bona Nova per tot arreu* (Mc 16, 20). Partiren per fidelitat al seu Senyor i ajudats per les circumstàncies, entre altres, la persecució que escampà els seguidors de Jesús de Natzaret pels quatre vents del món.

Al llarg del temps sovintejaren les temptacions d'instal·lar-se, gaudir de la seguretat, viure pacíficament dins l'avantatjosa situació. Temptació encara avui ben present en petites illetes o enclavaments enmig de les societats amb més llarga tradició cristiana. Una temptació, emperò, que mai aconseguí que l'Església deixàs d'esser i de sentir-se enviada. Mai l'Església ha deixat d'esser missionera.

¿Com podríem explicar aquests *enclavaments d'instal·lació*, no sentir-se enviats? Per ventura funciona per un camí amb moltes volteres. Una d'elles, el clixé que l'Església la formen només els Bisbes, ~~preveres~~ i religiosos/es. Amb una conseqüència greu per als laics: no podran esser enviats. Sols podran pregar, aportar doblers i esser camp d'on surtin vocacions per a Instituts dedicats a les Missions. Que no és així, que la tasca missionera, la responsabilitat de proclamar la Bona Nova arreu del món, neix del baptisme, ho trobam repetit, una i altra vegada, en el Magisteri, sobretot des del Concili *Ad Gentes* fins a la *Missió del Redemptor* de Joan Pau II. Sí, Església enviada dona per suposat que està formada pel conjunt dels batians.

Església enviada. Per qui? Per Jesús. Dins l'Església diocesana, el Bisbe, que fa el servei de dirigir, ensenyar i santificar, també és el qui, en nom de Jesús, envia els missioners d'aquesta mateixa Església: laics, religiosos/es i preveres. El Bisbe envia en nom de Jesús.

Envia perquè és Bisbe de l'Església. No sols de la seva Diòcesi. Per tant, *l'anau a proclamar la Bona Nova* on els evangelitzadors són insuficients o no n'hi ha, és responsabilitat de tots.

Endemés, el Bisbe envia perquè cap Església pot viure tancada en ella mateixa. Necessita tenir finestres obertes als corrents de la vida del món. Corrents que no han d'entrar exclusivament pel turisme. Corrents culturals, teològics, pràctiques pastorals, cosmovisions, que no han de substituir les nostres, però sí, enriquir-les. Perquè l'Església enviada és, al mateix temps, Església enriquida.

• MIQUEL MULET COLL •

Delegat diocesà de Missions

AGENDA

Formació Cristiana

• Llorenç Lladó parlarà sobre l'Eucaristia, el dimecres 19 de març a les 21 hores a la rectoria de Montuïri.

Catequesi d'adults

• Cada dilluns, durant la Quaresma, a les 21 hores a la rectoria d'Algaida.

Celebració de la Penitència

• El divendres, 14 de març a les 20 hores a l'església d'Algaida.

Celebracions de Setmana Santa

• S'anunciaran oportunament amb cartells i a les misses.

Tómbola 1997

• A benefici de les obres de l'església. Obrirà les portes el Diumenge del Ram, 23 de març, després de la Missa. Al carrer del Bisbe núm. 2.

ESPORTS

FUTBOL

Pel que fa a l'equip de 1ª Regional hem de lamentar la pèrdua dels partits jugats dins Es Porrassar si bé s'ha guanyat el de fora casa. L'equip d'en Joan Pacheco es mostra irregular.

Diferents jugadors lesionats, altres suspesos i una certa baixada d'ànims és el que es detecta dins l'equip. De totes maneres, esperam que continuï la bona trajectòria de l'equip.

Els partits del mes de febrer han estat:

Algaida-S. Ponça 1-4

Rotlet-Algaida 1-2

Algaida-La Victòria 0-1

Juvenils:

L'equip dels jovenets tan sols ha disputat dos partits aquest febrer amb un balanç no gaire positiu. Ara bé, duen una bona campanya i figuren per la meitat de la classificació.

Cala d'Or-Algaida 3-0

Algaida-Bunyola 2-2

Cadets:

Amb el nou entrenador Xisco Font l'equip dels cadets fa bona feina i els nins entrenen motivats i amb il·lusió, la qual cosa fa concebre esperances per aquest final de competició.

Els darrers resultats:

Algaida-Montuïri 1-4

Santanyí-Algaida 6-0

Algaida-Olímpic 1-0

Escolar-Algaida 7-1

Algaida-Vilafranca 1-4

Espanya-Algaida 2-1

Margaritenc-Algaida 3-3

Infantils:

Els infantils continuen amb la bona imatge que des de fa temps ofereixen al camp i els resultats, malgrat perdre amb el Montuïri, no són dolents.

Han jugat dos partits el mes de febrer amb aquests resultats:

S'Horta-Algaida 0-2

Algaida-Montuïri 3-4

Futbol 7:

L'equip de l'Algaida Atlètic de futbol 7, després de 18 partits oficials disputats, va aconseguir la

primera victòria. No cal dir l'alegria i satisfacció dels integrants d'aquest equip de primer any i la festa que feren després d'aconseguir aquest resultat.

Algaida A.-Montuïri 3-7

Murer-Algaida A. 7-1

Algaida A.-Salvador 4-0

ESCACS

El Club d'Escacs d'Algaida ja ha començat la participació al torneig regular de lliga dins 3ª categoria de Mallorca.

Després de disputada la segona jornada l'equip ha

EQUIP JUVENIL DE TERCERA REGIONAL 96-97

José Luis (Físic), P. Vidal, Falconer, Oliver, Toni, Barrera, Mayol, Massot, Ripoll, i Andrés (mister)

Ramis (delegat), Vidal, Xisco, Juanjo, Nicolau, Salas, Tomeu, M. Vidal i Ogazón (FOTO BALAGUER)

ESPORTS-ESPORTS

aconseguit aquests resultats:

Algaida-Llosetí 2-2

Assist. Palmesana-Algaida 2-2

Com podeu veure, molta regularitat, però els jugadors estan animats i amb ganes.

Les nou fitxes presentades són:

Toni Ripoll

Jaume Juan

Toni Rodríguez

Samuel Shoshan

Joan Vanrell

Francesc Oliver

Miquel Vidal

Toni Crespi

Joan Crespi

Un equip que aspira a pujar de categoria i, sobretot, a passar una bona estona jugant a escacs.

VOLEIBOL

Escola d'iniciació al voleibol.

Ja ha començat una escola d'iniciació al voleibol, organitzada pel C.V. Algaida, els dilluns, dimecres i divendres de 16 a 17 hores per a nins i nines de 1r, 2on, 3r i 4t que vulguin aprendre aquest esport. Aquest mes es gratuït i compta amb el suport del CIM. Actualment ja hi participen una vintena de persones que acudeixen al pati de Ses Escoles a preparar-se per poder ser jugadores dels equips del C.V. Algaida el dia de

ESPORTS-ESPORTS

demà. Aquestes iniciatives fan que un esport progressi i es faci important.

PROMOCIÓ

Els equips de promoció, encara que amb un parell de partits aplaçats, han perdut un sol partit (entre aleví i benjamí, que són quatre equips). Els resultats són molt bons i cal destacar l'enfrontament amb el Son Servera:

Algaida A-S.Servera B:2-0

Algaida B-S.Servera A:2-0

Algaida A-S.Servera A:2-0

Algaida B-S.Servera B:2-0

Aquestes jugadorees, encara molt jovenetes, s'estan iniciant en la pràctica dels "3 tocs" i en el servei de tennis i la rematada. Aquest és el mes destinat a aprendre aquestes disciplines. Els primers intents han estat satisfactoris i les jugadores, animades, ho fan d'allò millor. Són el futur del club i elles ho saben.

Infantil:

L'equip infantil, amb tres partits perduts durant el campionat, quedarà tercer classificat i no podrà disputar la final de Mallorca, però jugarà la fase que classifica del 5è al 16è.

Aquest equip ha patit moltes lesions i no precisament practicant el voleibol, sinó amb petits accidents i malalties extraesportives.

ESPORTS-ESPORTS

De 15 jugadores, quasi mai hem disposat de més de 8 o 9 i quasi mai s'ha pogut repetir el mateix equip. Esperam que aquests entrebancs ens deixin per una temporada.

Resultats:

Algaida-Rafal Vell 3-0

Petra-Algaida 3-1

Sa Pobla-Algaida 1-3

Cadet:

L'equip cadet ja ha començat la fase final del campionat de Mallorca i ho han fet perdent a casa (0-3) enfront de l'Alaró, un dels rivals més forts de la lliga. No obstant s'ha recuperat guanyant (0-3) al camp del CIDE.

Aquestes jugadores, després d'una petita crisi per grip i acoplament de les jugadores a diversos canvis tàctics, van trobant poc a poc el seu lloc i la seva recuperació sembla garantida.

Juvenil:

El primer cap de setmana del mes de març va acabar la lliga en la seva fase final ocupant un meritori quart lloc d'un total de 16 equips. El lloc no és dolent tenint en compte que és la primera temporada que es juga en aquesta categoria. Queda un gust un poc amarg perquè s'ha comprovat que els rivals no eren tan forts com en principi es preveia. Això ens dona ales i pensam que l'any qui ve

FOTOGRAMA A FOTOGRAMA

El lloc, un punt imprecís a la sala fosca. L'acció, un raig de llum il·luminant la pantalla, i la vida comença a córrer a 24 fotogrames per segon. ACCIO!!! "Fa molt de temps, en una galàxia molt, molt llunyana...". Us havíem promès un SAIG intergalàctic i aquí el teniu. A les pantalles de Palma ja són presents la nova tripulació de l'Enterprise a STAR TREK: PRIMER CONTACTO i les darreres bogeries, meravellosament grotesques, de Tim Burton a MARTE ATACA. Però el millor és a punt d'arribar, la trilogia de STAR WARS, la primera part de la qual s'estrena el pròxim 21 de març. És LA GUERRA DE LAS GALAXIAS.

Els que pertanyem a la generació dels primers viatges tripulats per l'espai exterior, els que hem viscut d'aprop encara que sense entendre-ho massa bé- l'arribada de l'home a la lluna, ens sentim més propers al pensament del Capità Kirk de STAR TREK o del jove Luke Skywalker de STAR WARS -tot i ésser personatges de ficció- que de la més real i palpable fantasia de l'escriptor francès Jules Verne. I és que per a nosaltres, petits humans, la darrera frontera se situa més enllà de la lluna i de l'espai acotat de la nostra galàxia: ALLA ON CAP HOME HI HA ARRIBAT ABANS.

Enguany se celebren dos aniversaris importants pels cinèfils seguidors de la nova ciència-ficció. D'una banda, ara fa trenta anys que la nau espacial Enterprise inicià els seus viatges per l'espai de la mà del seu creador, Gene Roddenberry. De l'altra,

aquest mes es compleixen vint anys de la presentació de les aventures intergalàctiques del jove Skywalker a LA GUERRA DE LAS GALAXIAS de George Lucas. Dues efemèrides importantíssimes i significatives no només per aquells que vàrem créixer contemplant les aventures de l'home a un nou món situat a anys llum del nostre, sinó també pel gènere en si. Passàvem dels catastrofismes i la por de l'amenaça exterior a sentir una certa curiositat pel que podia estar succeint més enllà dels estels.

La nova ciència-ficció cinematogràfica és un híbrid del còmic, del cinema d'aventures i bèl·lic, de la sèrie B dels 50, amb una petita dosi de misticisme oriental.

I tot això, per què? Deia el director francès Jean Luc Godard que la realitat era el cinema. És cert. Tal volta perquè en ella hi reflectim tots els nostres somnis, aspiracions, frustracions i febleses..., sentiments que fiten i delimiten la nostra existència. El cinema és, al cap i a la fi, part de nosaltres mateixos. I quan enquadram la càmera cap als estels sentim un batec al nostre cor que ens diu: SPACE: THE FINAL FRONTIER.

Qui sap. Pot ser que un dia obrim un llibre d'història i el primer que llegim sigui: "Fa molt de temps, en una galàxia molt, molt llunyana".

Fins aviat, llarga i pròspera vida.

JOAN CARLES PALOS

ESPORTS-ESPORTS

tan sols faltaria creure per aconseguir un dels dos primers llocs. No obstant això, s'ha fet una bona campanya.

El cos tècnic ha estat ferit d'ala: un dels ajudants es va fer una contractura muscular a l'espatlla, l'altre es va fotre un peu i

ESPORTS-ESPORTS

l'entrenador va haver d'anar a urgències per una lesió a la cama dreta; tot això en una setmana. L'hospital s'hauria de fer a Algaida i no a Son Ferriol.

Ah! Els algaidins podem tornar a somiar amb el poliesportiu ja que a la fi

ESPORTS-ESPORTS

l'Ajuntament s'ha decidit a parlar-ne, decidint sol·licitar una subvenció per construir-ne un. El problema serà que no hi hagi subvenció i quedarem com abans.

JOAN TROBAT

Titoieta Ràdio

Emissora Municipal d'Algaida

El grup promotor de Titoieta Ràdio convoca, per quarta vegada consecutiva, el **Premi Santa Anneta** de Llengua i Cultura Catalanes.

El guardó vol ésser un reconeixement públic a les persones i col·lectius que quotidianament treballen per a la normalització cultural dels Països Catalans. El Santa Anneta vol premiar, sobretot, la laboriositat i la constància d'individus i grups que contribueixen a refermar la nostra personalitat com a poble.

Requisits

Persones, entitats o grups que destaquin per la defensa i la promoció de la cultura i llengua catalanes.

Presentació de candidats

Oberta al públic en general. Cal dirigir les candidatures, argumentant breument els mèrits, a l'adreça de Titoieta Ràdio, indicant Premi Santa Anneta 1997.

Dotació

Placa commemorativa.

Termini

Fins el 30 de juny de 1997.

Atorgació pública

Nit de Santa Anna, 26 de juliol de 1997. A la plaça d'Algaida, dins el marc de les festes de Sant Jaume.

Algaida, març de 1997

INFORMÀTICA I TECNOLOGIA

Televisió digital

En aquestes darreres setmanes hi ha hagut un gran rebombori amb això de la televisió digital i les diferents plataformes que en tenien l'exploració, per això aquest mes intentaré donar a entendre com és i com funciona.

La televisió digital respecte de la que tenim actualment, només varia en un parell d'aspectes. La televisió analògica (actual), reb les imatges i el so mitjançant una antena terrestre en forma d'ones electromagnètiques (OEM) on hi ha la informació, però la nova televisió rebrà la informació mitjançant una antena parabòlica, i les imatges i el so vindran codificades digitalment (amb 1 i 0). Una conseqüència d'això serà que amb les OEM si et trobes allunyat de l'antena emissora, la informació pot arribar distorsionada i amb mala qualitat, mentre que amb format digital, la informació arriba amb molta més qualitat. Un exemple que pot il·lustrar això és que si volem escoltar una emissora de ràdio local, a un lloc allunyat de l'antena emissora, generalment es sent malament, ja que el que fa l'aparell receptor és rectificar i modular les ones i l'altaveu les amplifica, o sigui que si arriben malament i debilitades, l'aparell pot fer poca cosa per millorar-les. Amb el sistema digital, cada so té una combinació de zeros i uns, així que si el receptor pot saber si el que reb és un 0 o un 1, pot reconstruir la informació que li han enviada, i així presentar-la amb molta més qualitat. Amb aquest sistema només reb 1 i 0, i amb el sistema analògic, pot rebre una quantitat molt gran de valors diferents, i per tant el percentatge d'error és molt major.

Un altre aspecte de la televisió digital, és que com que la informació ve codificada i comprimida, hi ha més espai pels canals, així que amb una oferta base d'una plataforma, hi ha

uns 30 canals diferents, la majoria monogràfics (notícies, cinema, música, esports, etc.)

I la darrera diferència important és que es posa en funcionament el *pay per view* (pagar per veure), aquest sistema és revolucionari, i consisteix en que una persona podrà comprar el que vulgui veure, si un vol veure tots els partits del seu equip de futbol, o veure una pel·lícula d'estrena, ho podrà fer, pagant un quantitat determinada.

A part de les diferències de tipus 'programació', hi ha una gran diferència en el mode de transmetre la informació. El seu funcionament és relativament senzill, en primer lloc a l'estació emissora, **en codifiquen les dades digitalment** (1 i 0), i s'encripten a fi que només ho pugui veure el que té un decodificador i per tant paga. En segon lloc es **transmet al satel·lit**, i aquest ho reflexa a les antenes parabòliques de les cases, després l'antena les reb, i un aparell **decodifica les dades**, i per acabar la televisió les mostra.

El decodificador tindrà unes obertures, una per la clau del decodificador que durà un xip amb l'informació de l'abonat, i una altra per una targeta de crèdit. La utilitat de la targeta de crèdit endollada al decodificador serà que mitjançant aquesta nova televisió es podrà comprar OnLine, o sigui que amb l'única acció de pitjar un botó del comandament a distància mentre a la 'TeleTenda' ens mostren un producte, un ordinador registrarà la nostra compra automàticament, i descomtarà el seu preu del nostre compte del banc.

El decodificador també tindrà una sèrie de connectors. N'hi haurà un per la línia telefònica, un altre per connectar en un futur la fibra òptica, i d'altres per connectar ordinadors i altres perifèrics per augmentar les seves funcions.

camp municipal **ES PORRASSAR**

III TORNEIG VILA D'ALGAIDA '97

27, 28 i 29 de març

	Dijous, 27 de març	Divendres, 28 de març	Dissabte, 29 de març
matí 10,30 hores	<u>Futbol - 7 B</u> Valldemossa At. C.D. Sta. Maria	3r i 4t lloc Futbol - 7 B	<u>Final</u> Futbol - 7 B
matí 11,30 hores	<u>Futbol - 7 B</u> C.D. Sant Jordi C.E. Algaida At	3r i 4t lloc Futbol - 7 A	<u>Final</u> Futbol - 7 A
tarda 15,45 hores	<u>Futbol - 7 A</u> C.D. Manacor C.F. Mariense	<u>Infantils</u> At. Playas Calvià S.D.J. Bunyola	3r i 4t lloc infantils
tarda 17,30 hores	<u>Futbol - 7 A</u> C. Penya Arrabal C.E. Algaida	<u>Infantils</u> C.D. Sta. Maria C.E. Algaida	<u>Final</u> Infantils

organitza: C.E. Algaida

patrocina: Ajuntament d'Algaida

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Maria Fullana Capellà. Ens deixà dia 21 de gener als 85 anys.

Isabel Capellà Llull. Va morir dia 30 de gener. Tenia 92 anys.

Margalida Ramis Ballester. Morí dia 1 de febrer als 95 anys.

Margalida Pericàs Martorell. Morí dia 2 de febrer als 56 anys.

Catalina Amengual Joan. Va morir dia 13 de febrer als 97 anys.

Rosa Pericàs Servera. Va morir a Pina dia 18 de febrer a l'edat de 84 anys.

Tolo Mulet Agüera. Va morir dia 23 de gener a l'edat de 67 anys

Guillem Sastre Crespi. Ens deixà dia 11 de febrer a l'edat de 79 anys.

Maria Carbonell Horrach. Ens deixà dia 18 de febrer. Tenia 66 anys.

NAIXEMENT

Enrique Concejo Linares, fill de Juan José i Manuela del Rosario. Va nèixer dia 21 de febrer

UNA XERRADETA (acabament)

Balears, et feren el mes passat una entrevista amb en Pere Perot. Com és que saps tantes coses d'ocells?

-Perquè som observador, sempre he duit molta idea per conèixer-ho tot. Mon pare i el padri (el meu gran mestre va ser el padri) me deien es nom, jo els mirava i en tornar-los veure ja els identificava. Abans n'hi havia molts, d'ocells; ara n'hi ha un 90% menys que no hi havia. El "becample" o "bocaample" és un ocell molt estrany, s'assembla a l'enganapastor, però fa molt de temps que no n'he vist. Venia pel setembre i se'n tornava per Nadal. Un altre que ja fa molt que no veig és el "formiguer" o "llengua-llarga".

-Només els observes o també t'agraden dins el plat?

-Anava a la beurada amb el padri i el primer ocell que vaig caçar va ser un catxo i quan el vaig anar a agafar em va ferrar una bona picada; jo tenia quatre o cinc anys. També m'agradava parlar lloves. El primer any de mosset de pastor de mon pare a Albenya, un dia, per devers Tots Sants, vaig agafar dotze o quinze tords i els vaig donar a la madona pensant que els cuinaria per menjar-los els missatges; però no en sentírem ni l'olor. Ja no n'hi vaig donar pus, de llavors ençà els duia a vendre o a ca nostra. Abans estava prohibit agafar els ocells de bec fort, els de Mallorca, en canvi els migratoris no.

Als setze o desset anys anava a la guaitada i de més gran a caçar, sobretot cegues i perdiu; tenia una cussa mena molt bona. Caçava per guanyar duros. Quan vaig veure que el caçar d'enguany era la fam de l'any que ve ho vaig deixar anar.

-Els coneixes tots, els ocells?

-Els d'aquí sí, els migratoris quasi tots. Els identifico pel seu cant, no fan sempre el mateix. Ara que ve la primavera i s'han d'aparellar canten diferent. Evidentment també els conec pel plomatge, el tamany, el

bec, el vol, el niaró que fan... També sé els seus costums. El "cabot" va per les penyes del Puig, la "verola" per dins els pèsols, les "cucuiades" anaven sempre de dues en dues, ara ja en veuen poques, l'"enganapastor" per no fer niaró empra el del "buscaret". L'única manera de distingir el "gorrió teulader" del "barraquer" és pel niaró: el primer el fa dins una teula, el segon penjat en un arbre. També hi ha els "berberiscos", una miqueta més petits, cames llargues, color verdós.

-A part dels ocells, què t'agrada?

-M'agrada el contacte amb la naturalesa, tresscar, cercar de tot: esclatasangs quan és el temps (si n'hi ha ja no agaf altre tipus de bolet), la llàstima és que ara n'hi ha pocs. Abans era bo de fer trobar-ne tres o quatre quilos, ara dur-ne una dotzena és difícil. Això per dins el terme d'Algaida que és per on jo vaig. Tanmbé vaig a cercar cames-rotges (és difícil trobar-ne degut als tractors), caragols, espàrecs... desgraciadament cada vegada en trobo manco.

-Hem vist que d'ocells en saps molt; i les herbes, les coneixes?

-De les del terme d'Algaida, un 80%. No en sé les propietats de totes, però sí si són comestibles; per exemple, la "cuixa-barba" o "herba-barba" que és una herba difícil de trobar però que és molt bona.

De podar, arreglar vinya, exsecallar... i de tantes altres coses que he après darrera en Toni, que és un pou de saviesa inesgotable, en parlarem un altre dia. Moltes gràcies.

ANDREU MAJORAL

PLUVIÒMETRE

L'espai dedicat a pluviòmetre aquest mes és molt petit, a to amb les pluges que hem tengut: 5'5 l. en tot el febrer, una brusqueta a principi de mes. Esperem que el bon començament d'enguany no s'estronqui i haguem de fer rogatives

UNA XERRADETA AMB...

TONI PUIGSERVER

En Toni de Porgatori va néixer l'any 1934. El seu pare era pastor. Fins als set anys va anar a escola a Ca Ses Monges i a Ses Escoles fins als dotze. Va començar a fer feina a Albenya com a mosset de pastor als tretze anys, però tots els estius, des dels nou, ja hi anava a collir ametlles. Hi va estar fins als vint-i-un que va ser quan se'n va anar a fer el servei militar a Son Vidal. En acabar-lo, començà una nova vida a Porgatori, fins que fa vint-i-quatre anys va venir a viure a Algaida, a fer feina amb l'amo'n Miquel des Serral. Durant quatre anys va ser garriguer del vedat de caça d'Algaida.

-Toni de Porgatori..., segur que aniràs cap dret al cel.

-Ves, ja he passat per Porgatori.

-Què recordes de quan feies feina a Albenya?

-Les feines de pastor eren formatjar, muniir, pastar i anar a cercar aigua per la casa. Quan estava llogat a Albenya guanyava 30 duros cada mes i una ovella de barquera. Record que anava amb les ovelles bassives pel Puig i allà hi havia la Mare de Déu del Bon Pastor, cada pic que passava l'havia de col·locar bé perquè sempre la trobava en terra. Un dia hi pujà una excursió i li deixaren monedes, quatre o cinc pessetes, i les me vaig fer meves. Vaig pensar que era la paga per tantes vegades com me n'havia cuidat. Tanmateix ella no les havia de menester per res.

-Com passàveu les vetllades?

-Fèiem feina de sol a sol. A l'estiu, com que la nit és curta, en haver sopat anàvem a dormir al sostre. A l'hivern fèiem vetllada

jugant a cartes. Érem molts, a l'estiu més de trenta i a l'hivern una quinzena.

-I de Porgatori?

-A Porgatori, mon pare, que ja se n'hi havia anat quan jo tenia desset anys, feia de pastor i jo llaurava i feia les altres feines. Vivíem d'allò que collíem, fèiem porcs per menjar i vendre. També veníem els pollastres, els ous.

En aquell temps hi vivia molta gent a Sa Comuna; ara hi ha quaranta-cinc cases deshabitades i abans totes estaven ocupades. Fèiem vida social, ens juntàvem per triar bessó, aplanar figues... A Can Bessó duïen un parell de botelles per beure i jugàvem a cartes.

*-Els santanyiners Cosme Aguiló i Antoni Mestre, per recollir les variants algaidines pel seu Atlas Ornitològic de les Illes
Segueix a la pàgina anterior*